

ת"פ 61709/05/17 - יוסף בליק נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 61709-05-17 מדינת ישראל נ' סושקו(עציר)
ת"פ 11083-12-17 מדינת ישראל נ' בליק(עציר)

לפני	כבוד השופט אברהם הימן
העותר	יוסף בליק (נאשם 2)
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

החלטה

לפני עתירה לגילוי ראיות חסויות שהוגשה מטעם הנאשם 2 (להלן - "העותר") בהתאם לסעיף 45 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן - "פקודת הראיות").

רקע דיוני

ביום 29.5.17 הוגש נגד הנאשם 1, פבל סושקו, כתב אישום המייחס לו עבירה של חבלה בכוונה מחמירה ועבירה של השמדת ראיה. על פי הנטען בכתב האישום, בלילה שבין 10.5.17-11.5.17 בילה הנאשם 1 יחד עם העותר, אשר זהותו לא הייתה ידועה אז למאשימה, בבר בבת ים בו שהו באותה עת המתלוננים. לאחר ויכוח שנתגלע בין הנאשמים לבין המתלוננים, תקפו הנאשמים את המתלוננים באמצעות חפץ חד וגרמו פצעי דקירה בגופם אשר הצריכו טיפול רפואי דחוף.

ביום 6.12.17 הוגש נגד העותר כתב אישום זהה, במסגרתו יוחסה לו עבירה של חבלה בכוונה מחמירה.

ביום 18.3.18 הורה בית משפט זה (כב' השופט ג' נויטל) על איחוד הדיון בשני התיקים, אשר הועברו לטיפול.

ביום 29.3.18 הגיש העותר, באמצעות בא כוחו, עתירה לגילוי ראיות חסויות.

ביום 29.4.18 התקיים דיון חלקו במעמד נציגי המשיבה בלבד וחלקו במעמד שני הצדדים.

נימוקי העתירה לגילוי ראיות חסויות

בא כוח העותר משתית את עתירתו של שתי טענות.

טענתו הראשונה היא כי תעודת החיסיון נמסרה לראשונה לידיו בדיון שהתקיים ביום 14.2.18, בהליך המעצר, ולאחר המועד שנקבע להגשתה, מבלי שניתן למשיבה היתר לעשות כן. כמו כן טען כי תעודת החיסיון נחתמה על ידי תג"ד (בדימוס) עו"ד אהוד הלוי שהינו הממונה על חסיונות, תחת שתיחתם על ידי השר לביטחון פנים. על כן טען כי תעודת החיסיון הוצאה שלא כדין ואין לה תוקף.

טענתו השנייה היא כי באיזון בין האינטרס הציבורי באי חשיפת הראיות לבין האינטרס הפרטי של הנאשם למצות את הגנתו, גובר האחרון ועל כן יש להורות על הסרת החיסיון ועל גילוי של החומר הרלוונטי לידי העותר. בתוך כך טען כי העותר מכחיש את המיוחס לו וטוען לחפותו וכי קו הגנתו מבוסס על טענת אליבי ועל הטענה כי לא זוהה כמי שנכח בזירת האירוע על ידי המתלוננים או על ידי עדי ראיה ואף לא באמצעות תיעוד כלשהו. כמו כן טען כי בין העותר לבין המתלוננים לא נתגלע כל סכסוך וכי מתוך הסרטון שהופק ממצלמה שהוצבה בבר עולה כי דווקא נפרדו כחברים. לטענת בא כוח העותר, יש, להערכתו, בחומר החסוי להצביע על חשודים אחרים ולבסס טענת העותר לפיה הוא חף מפשע וכי "תפרו לו תיק". בתוך כך טען כי המדובר הראשון "משה עמר" אשר הוכנס לתאו של הנאשם 1 הדיח אותו לאמירת שקר ולקשירת עצמו שלא כדין למיוחס לו, וכי היחידה החוקרת העלימה ראיות אודות הפעלתו של מדובר נוסף בשם "מיכאל". על כן עותר הוא להסרת החיסיון מעל פרטי המדובבים, כשלטענתו לגבי המדובר השני לא ניתנה תעודת חיסיון, מעל ההסכמים שנחתמו עימם, טובות ההנאה שניתנו להם ושיטות הפעלתם, וכן מעל הקלטת הדברים מתא המעצר, כאשר לטענתו ההקלטה של השיחה בין הנאשם 1 לבין המדובר השני נערכה ונחתכה ותחילתה מאמצע השיחה שקוימה ביניהם. כמו כן מבקש בא כוח העותר כי יוסר החיסיון מעל פרטי זהות האנשים אשר מסרו את המידע המוזכר בתעודת החיסיון למשטרה. לטענתו למוסרי המידע אינטרס להימנע מהפללה עצמית וקיימת חשיבות במסירת מועד מסירת המידע לרבות תאריך ושעה.

יחד עם עתירתו זו ביקש בא כוח העותר כי יינתן אף צו אשר יחייב את המאשימה להעביר לידיו את כל תוצרי האזנות הסתר שבוצעו לעותר ולאחרים, אשר חלקם עדי תביעה, וכן פרטים אודות מועד הגשת הבקשות לקבלת היתר לביצוע האזנות סתר ואודות מועד תחילתן. לטענתו, לתוצרי האזנות הסתר חשיבות קריטית להגנת העותר מאחר שהעותר לא עומת מולם בחקירתו והחוקרים לא טענו כי יש בהם לקשור אותו למיוחס לו, וכי על כן ניתן ללמוד מהם על חפותו ולחזק טענתו בדבר מעורבותו/ם של אחרים.

לטענת בא כוח העותר החומר שאת חיסיונו מבקש הוא להסיר והחומר שאת גילוי הוא מבקש חיוני להגנת העותר ולחשיפת האמת בעניינו ויש בו לסייע לקו ההגנה לפיו נפל העותר קורבן למוסרי מידע אשר ביקשו להפלילו בעבירות אלימות קשות שלא ביצע כאשר הם אולי נטלו חלק ישיר או עקיף בביצוע העבירות.

במסגרת הדיון שהתקיים במעמד הצדדים שב בא כוח העותר על נימוקי עתירתו וניתנה האפשרות להפנות שאלות אל

בא כוח המשיבה.

תגובת המשיבה

בא כוח המשיבה מסר כי בתאו של הנאשם 1 הופעל מדובב אחד וכי קולו של אדם שלישי הוא קולו של עצור אקראי אשר שהה באותו תא מעצר והוצא ממנו בזמן הדיבוב. כמו כן טען כי כל תוצרי האזנות הסתר ושלושת צווי האזנות הסתר, בהם מצוינים מספרי הטלפון, נמסרו לבא כוח העותר במסגרת הליך גילוי המסמכים, כי אף נמסרה טבלה המפרטת את שעת השיחה מתחילתה עד סופה, את הצדדים לה ואת מספרי הטלפון, וכי עניינים אלה אינם חסויים ועניינים בהליך של בקשה לעיון בחומרי חקירה.

באשר לידיעות המודיעיניות מסר כי תוכנה של אחת גלוי כולו ותוכנה של השנייה חסוי חלקית, וכי קיימת חשיבות במניעת חשיפתם של פרטי המודיעים. באשר לידיעה השנייה טען עוד כי קיימת אף חשיבות בחיסיון מועד מסירתה לגבי יום ושעה, משום התכלית שבא לשרת.

לטענת בא כוח המשיבה, אין בטיעוני בא כוח העותר להסביר כיצד יש בחומר החסוי לתרום להגנת העותר, לפי שאף לא חשף את קו הגנתו.

באשר למועד בו הוגשה תעודת החיסיון טען בא כוח המשיבה כי אין משמעות להגשתה המאוחרת בשלב זה וכי מדובר בתקלה.

דין והכרעה

העתירה שלפני מעורבת, לפי שכוללת הן עתירה לגילוי ראיות חסויות החוסות תחת תעודת החיסיון לפי סעיף 45 לפקודת הראיות והן בקשה לעיון והעתקת חומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - "חוק סדר הדין הפלילי").

באשר לבקשה לפי סעיף 74 הנ"ל, הבהיר בא כוח המשיבה כי כל צווי האזנות הסתר, תוצרי האזנות הסתר ופרטי המשוחחים ומספרי הטלפון הועברו זה מכבר לידי ההגנה. על כן, אני דוחה את הבקשה בעניין זה. ככל שבא כוח העותר יטען בעתיד כי חומר חקירה לא הועבר לעיונו ממילא פתוחה דרכו להגיש בקשה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי.

ולענין העתירה לגילוי ראיות חסויות. במהלך הדיון הוגשו לעיון תעודת החיסיון (סומנה ג'), שתי ידיעות מודיעיניות, המסתיימות בספרות 537 ו-040 (סומנו א' וב'), וכן תוכן הידיעות (סומנו ד' וה'). כמו כן, קיימתי דיון בדלתיים סגורות במעמד התובע ונציגי יחידת המודיעין הרלבנטית, ביררתי עמם פרטים ובעיקר על מידת הסודיות והצורך בחיסיון הפרטים המופיעים בתעודת החיסיון כמו גם פרטים אודות המקורות המודיעיניים החסויים. ביררתי, בין היתר, הקשר של אותם מקורות לנסיבות ביצוע העבירות שבכתב האישום.

בא כוח העותר מבקש, כאמור, בין היתר, להסיר החיסיון מעל פרטי שני מדובבים, ביניהם אחד הנזכר בתעודה ואחד נוסף אשר לטענתו הוסתר, וכן להסיר את החיסיון מעל פרטי מוסרי הידיעות המודיעיניות. לטענתו, חומרים אלה חיוניים להגנת העותר על מנת שיוכל להוכיח חפותו וטענתו בדבר אשמתם של אחרים אשר מסרו פרטים המפלילים אותו לשווא.

בא כוח המשיבה הבהיר כי מלבד שתי הידיעות האמורות לא קיימות נוספות וכי בניגוד לחשד שמעלה בא כוח העותר בדבר הפעלתו של מדובב נוסף, זה אינו קיים וכי קיים מדובב אחד בלבד. עוד הבהיר בא כוח המשיבה כי קולו של אדם שלישי הוא קולו של עצור נוסף אשר הוצא מן התא בזמן פעולת המדובב וכי אין לו קשר כלשהוא לפעולת הדיבוב. כמו כן טען כי תעודת החיסיון הוצאה מטעמים ברורים של ביטחון הציבור והגנה על שיטות חקירה ומקורות מודיעין ואין בחשיפת הפרטים החסויים בה לתרום להגנת העותר.

סעיף 45 לפקודת הראיות, כמו גם סעיף 44, הם חריג לכלל הקבוע בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי לפיו רשאים הנאשם וסנגורו לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף "הנוגע" לאישום, ואף להעתיקו. סעיף 74 קובע מפורשות כי חומר חיסיון נדרש משום הגנה על ביטחון הציבור או ביטחון המדינה- לא יובא לעיון ההגנה. המדובר כאמור בחריג היוצא מן הכלל, ואין מדובר בחריג מוחלט. משמעות הדבר היא כי במקום בו מתקיים מתח בין הצורך בשמירה על תכלית החיסיון לבין אינטרס הנאשם לאי פגיעה בהגנתו, יש לבצע איזון וכך נפסק:

"בגדר איזון זה, במקום שבו מדובר בראיה בעלת פוטנציאל ראייתי העשוי, על פי קנה מידה אובייקטיבי, לעורר ספק סביר בדבר אשמתו של הנאשם, יגבר הצורך בגילוייה לשם "עשיית צדק" על פני הצורך בחסיונה ... היה ונמצא מצד אחד כי החומר אינו חיוני להגנת הנאשם, אך מצד שני גלומה בו תועלת עבורו, על בית המשפט לערוך איזון בין תועלת זו לבין הפגיעה באינטרס הביטחוני שעומד ביסוד החיסיון ..." (בש"פ 8445/17 פקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (23.11.17)).

במסגרת האיזון יש, אפוא, לבחון האם הראיה החסויה מהותית וחיונית להגנתו של הנאשם. בהקשר זה נקבע כי-

"...על מנת להעריך חיוניותה של ראיה חסויה להגנתו של נאשם, בית המשפט נדרש גם לקו ההגנה של הנאשם על רקע חומר הראיות הגלוי ודוק: "הקופסא השחורה" הכוללת מידע מודיעיני חסוי אינה בידעתו של הנאשם והוא בבחינת מי שאינו יודע לשאול לגבי המידע החסוי. עם זאת, על רקע קו הגנה שמציג הנאשם, יכול הנאשם לטעון ולהעלות אפשרויות או היפותזות סבירות לגבי חפותו לאור חומר הראיות הגלוי. רוצה לומר, כי עתירה לגילוי ראיה, המוגשת על ידי הסנגוריה עוד לפני שהנאשם הציג את קו הגנתו היא עתירה מוחלטת מיניה וביה. כפי שנאמר לא אחת בפסיקה, השאלה אם חיסוי ראיות מסוימות עלול לפגוע בזכותו של הנאשם למשפט הוגן אינה שאלה תיאורטית והיא נבחנת, בין היתר, על רקע מיקומה של הראיה בשדה המריבה בין הצדדים ולאחר שבקעת המחלוקת נגלתה לעיני בית המשפט ..." (בש"פ 120/10 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.2.10)).

השאלה הראשונה שיש לשקול בעניין זה היא, האם, אכן, הבסיס לתעודת החיסיון איתן הוא, רוצה לומר האם אכן מדובר בראיות חסויות או שמא מדובר בראיות שמידת החיסיון שלהם מעורערת או פחותה עד כי ניתן להעבירן לעיון העותר.

כאמור, קיימתי דיון במעמד בא כוח המשיבה ונציגי יחידת המודיעין. מתוך הבירור שערכתי עמם עולה באופן נחרץ כי הראיות החסויות אשר תעודת החיסיון באה כדי לחסותן, מצויות ברף סודיות גבוה ביותר. חשיפת כל פרט מהפרטים החסויים על פי התעודה יהיה בה כדי פגיעה קשה באינטרס ציבורי חשוב.

אך בכך לא סגי, שהרי גם אם הראייה מצויה בגדר היותה סודית וחשיפתה תפגע באינטרס ציבורי חשוב, עדיין לא פטור בית המשפט מלבחון הפגיעה בהגנת העותר, ככל שהראיות לא יובאו לידיעתו. כידוע, הגנת נאשם במשפט פלילי, או שמא הרשעת שווא משום פגיעה בהגנת נאשם, הינו אינטרס ציבורי חשוב לא פחות מאשר חשיפת הסודיות.

טוען בא כוח העותר כי בתיק זה מדובר בעלילת שווא אשר טפלו בעותר, המכונה בפיו "תפרו לו תיק". אל מול טענה זו, עומדות הראיות החסויות. ככל שאני בוחן אותן, אין ביניהן לבין הטענה ולא כלום. כמו כן, שמורה כמובן לעותר הזכות לטעון טענות אלה במהלך משפטו, אך באופן ודאי אין בראיות החסויות כדי לסייע לעותר בהגנתו, לפי שאין קשר בין הטענה לבין מהות ותוכן הראיות החסויות.

עוד ראוי לומר כי התביעה העבירה לעיון הסניגור "פרפרזות" מתוך הידיעות המודיעיניות שיש בהן ללא ספק כדי להפיס דעתו של הסניגור.

באשר לטענות נגד תעודת החיסיון. התובע אישר כי חלה תקלה אצל התביעה, וכי תעודת החיסיון נחתמה באיחור, דהיינו שלא במסגרת פרק הזמן שבית המשפט אישר להגשתה. האם יש בכך כדי להוביל לבטלות התעודה עד כי אורה על גילוי הראיות החסויות? לדעתי התשובה שלילית.

אכן, על התביעה לעמוד בדקדקנות על המועדים להגשת תעודות חיסיון. הדין הוא שיש להגישן עם הגשת כתב האישום. המציאות מראה אחרת. המציאות היא שבתיקים מורכבים, וכאלה יש רבים הנדונים בבית משפט זה, התעודות מוצאות במועד רחוק ומאוחר ממועד הגשת כתב האישום. הטעמים לכך ידועים וברורים ובתי המשפט נוהגים, כמעט כדבר שבשגרה, ליתן אורכות להגשת תעודות חיסיון, על פי בקשת התביעה.

מהותו של העניין הוא למעשה סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי, דהיינו החריג לעיון והעתקת חומר חקיקה הוא בחיסיון הראיות. רוצה לומר כי בהעדר תעודת חיסיון חייבת התביעה להעביר לנאשם לעיון ולהעתקה את כל חומר החקירה. אני סבור כי במקרה זה, גם אם תעודת החיסיון הוצאה באיחור, הרי יש בכך כדי לרפא הפגם שבאי קיום הוראת סעיף 74.

מעבר לכך, ככל שאעשה אנלוגיה מדיני מעצרים, ובנושא של מעצר שווא, כגון שהמשפט לא החל בהקראת כתב

האישום, במועד שנקצב בחוק, בעת שנאשם נתון במעצר, אין הדבר גורר בהכרח שחרור הנאשם. בית המשפט ישקול הפגיעה בחירותו של הנאשם אל מול האינטרס הציבורי במכלול השיקולים הצריכים לעניין ויש כי יחליט שהכף נוטה לעבר אי שחרור הנאשם.

בא כוח העותר טען כי תעודת החיסיון לא נחתמה על ידי השר. בדיון שהתקיים לפני נראה כי זנח טענה זו כפי שראוי היה מלכתחילה להימנע מלטעון אותה. תעודת החיסיון חתומה על ידי מי שהוסמך לעשות כן על ידי השר כפי הסמכות שניתנה בסעיף 45 (ד) לפקודת הראיות.

סוף דבר הוא שאני דוחה את העתירה.

במהלך הדיון הגיש הסניגור קלסר מסמכים. הקלסר יישמר במזכירות וככל שעו"ד סבג או מי מטעמו יבקשו - ימסר לידיו.

הפרוטוקול במעמד צד אחד ובדלתיים סגורות יישמר בכספת בית המשפט.

המסמכים החסויים שהוגשו לבית המשפט במהלך הדיון יישמרו בכספת בית המשפט ויימסרו לידי נציג התביעה לפי בקשתו.

המזכירות תעביר החלטה זו לבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, י"ח אייר תשע"ח, 03 מאי 2018, בהעדר הצדדים.